
UNELE ASPECTE PRIVIND PROSTITUȚIA LA SIGHIȘOARA ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

Adonis P. Mihai

Din perspectivă social-istorică, prostituția a constituit o formă de comercializare a sexului prin practicarea impusă sau autoimpusă, fără implicare afectivă, a relațiilor sexuale multiple pentru câștiguri bănești sau alte avantaje. Oferirea serviciilor sexuale contra cost s-a practicat legal și clandestin, instituțional și neinstituțional, într-un context causal și motivațional complex.¹ În toată țările europene, în perioada interbelică, serviciile sexuale se acordau legal în bordeluri de diferite categorii și clandestin la domiciliu și în locuri improvizate. Prostituția a fost practică, printre altele, din interesul personal al practicanților și intermediarilor, sub presiunea nevoii de supraviețuire și de confort material sau din viciu.² Printre cauzele acestui fenomen au fost starea de sărăcie, lipsa de ocupație, mediul stradal, evenimentele neprevăzute ale vieții, traumele vieții personale, hazardul, libera decizie și predispozițiile biologice și psihice.³

În Italia, în perioada interbelică, orarul „căsuțelor” sau „caselor de toleranță” era de la 11 dimineața până la 1 noaptea, cu două pauze de câte 1 oră pentru mâncare și odihnă. O fată putea avea 24 de clienți pe zi, iar cele de „primă categorie” chiar 48!⁴

În perioada 1925-1929, în România Mare, prostituția s-a practicat legal în casele de prostituție, cu aprobare de la primărie, sub control medical și cu supravegherea poliției. Fenomenul făcea parte din viața cotidiană și avea cu precădere un caracter urban. El s-a manifestat și la Sighișoara prin formele sale caracteristice - în bordeluri (stabilimente sau case de toleranță⁵) și în restaurantele și hotelurile din oraș, unde

1 Elena Macovei, *Prostituția între ignorare și mistificare*, București, Ed. Antet, 2005, p. 85.

2 *Ibidem*, pp. 134, 64.

3 *Ibidem*, pp. 75-77.

4 Lasse Braun, *Istoria prostituției din cele mai vechi timpuri până astăzi*. Traducere: Alexandra Constantin, București, Ed. Orizonturi, 2009, p. 154.

5 În lucrarea coordonată de Adrian Majuru, *Prostituția. Între cuceritori și plătitori* apărută la Pitești, Ed. Paralela 45 în anul 2007 sunt grupate o serie de texte redactate la sfârșitul secolului al XIX-lea și în epoca interbelică, având ca tematică prostituția și bolile venerice. Într-unul dintre aceste texte era explicat termenul de „casă de toleranță,” care desemna un local unde „răul era tolerat.” (p. 83) Tot aici găsim și o analiză contemporană perioadei (1922) asupra prostituției din orașul Cluj, semnată de medicul Dominic Stanca și Aurel Voinea. Din aceasta aflăm că prostituția legală era practică în bordelurile orașului, iar fetele care se angajau trebuiau să aibă 18 ani împliniți și să treacă un examen medical. După angajare, primeau o „condiucă” și erau verificate medical de trei ori pe săptămână. În lucrarea menționată mai sus se sublinia originea „inferioară” a prostituatelor, unele dintre ele fiind analfabete. Prostituțiile clandestine proveneau din rândul servitoarelor, cameristelor, chelnerițelor, croitoreselelor și a muncitoarelor din fabrici sau diverse ateliere ale orașului. Vârsta la care fetele erau înregistrate la

prostituțiile erau angajate totodată chelnerițe sau "madame de hotel" (cameriste). În oraș a existat bineînțeles și o prostituție clandestină, practică în diverse locuri. În lucrarea de față, noi ne vom referi doar la cea instituționalizată.

De regulă, prostituțiile practicau această meserie în alte localități, nu în cea de origine, pentru a nu fi recunoscute de rude sau vecini. Cele mai multe proveneau din mediul rural și din rândul servitoarelor. În medie o prostituată era vizitată de 5 bărbați pe zi.⁶

Orașul Sighișoara a fost în perioada interbelică reședința județului Târnava Mare. În această epocă, Sighișoara s-a integrat într-un nou cadru social și politico-economic oferit de România Mare. Noua realitate constituită a influențat ireversibil economia și demografia localității.

Analiza noastră asupra fenomenului prostituției interbelice a avut la bază o serie de *Fișe personale privind identitatea prostituatelor din Sighișoara (1925-1929)*.⁷ Fișele au fost întocmite de către Poliția orașului Sighișoara, Serviciul Special de Siguranță sub forma unui chestionar tipizat în 4 pagini, cu 39 de rubrici, completate de către ofițerul de poliție care a luat interogatoriul. Primul interogatoriu are înscrisă data de 27 iunie 1925,⁸ iar ultimul 8 iulie 1929.⁹ Interogatoriul stabilea identitatea individului (prostituției) printr-o serie de întrebări care se refereau la: numele de botez, numele de familie, porecla, data și locul nașterii, domiciliul anterior, în ce religie a fost botezat și la ce biserică, naționalitatea, cărui stat este „supus”, ocupația principală, mijloacele de existență, starea civilă, numele soțului (dacă era cazul), numărul de copii (dacă era cazul), numele acestora și vârsta (dacă era cazul), numele și ocupația părinților, actele de călătorie, unde a mai locuit înainte să ajungă la Sighișoara, dacă a fost condamnat pentru infracțiuni sau delikte, limba sau limbile pe care le cunoaște, educația, semnalmentele personale („*talia, corpolența, obrazul, tenul, fruntea, ochii, nasul, urechile, gura, barba, bărbia, sprâncenele, părul, mustața, figura – fotografia dacă se poate, semne particulare*”), observații particulare (de obicei era descrisă împrejurarea în care femeia și-a pierdut virginitatea, localitatea și numele bărbatului). La finalul ei, fișa mai cuprindea fotografia

bordeluri era de 18-22 de ani, iar unele dintre prostituate aveau o „*practică*” de 10-15 ani. Cauza principală pentru care se apucau de prostituție era sărăcia. 73% dintre ele au practicat prostituția fără întrerupere, iar trei sferturi „*erau mulțumite cu traiul pe care îl aveau*.” (pp. 107-113) Un studiu mai actual asupra prostituției din Transilvania interbelică este cel semnat de Lucian Nastasă, Lucian Dărămuș, *Prostituția din Transilvania între cele două războaie mondiale* în vol. II *Condiția femeii în România secolului XX. Imagini și reprezentări ale femeii în presă și documente*, Cluj, Ed. Nereamia Napocae, 2002, pp. 83-102.

6 Ioan Scurtu, Gheorghe Buzatu, *Istoria Românilor în secolul XX (1918-1948)*, București, Ed. Paideia, 1999, p. 85.

7 Arhivele Naționale Serviciul Județean Mureș, *Fond Poliția Sighișoara, nr. 65, Dosarul 1, Fișe personale privind identitatea prostituatelor din Sighișoara (1925-1929)*, 243 file – dosarul are pe copertă următorul titlu – „*Prostituatele toate din casa de prostituție din Sighișoara, Strada Eminescu 36*.”

8 *Ibidem*, f. 5 recto.

9 *Ibidem*, f. 242 recto.

persoanei interogate, semnătura acesteia (în unele cazuri persoana era analfabetă) și bineînțeles semnătura ofițerului care a efectuat interogatoriul.

La stabilimentul din Sighișoara, str. M. Eminescu nr. 36, condus de Iuliana M. și Branco G.¹⁰ și-au oferit serviciile un număr de 60 de prostituate în decursul anilor 1925-1929. Mobilitatea acestora a fost foarte mare, femeile rămânând la această casă de toleranță între 7-9 luni, apoi schimbau orașul Sighișoara cu alte orașe din Transilvania, iar în unele cazuri reveneau. Cea mai tânără prostituată avea 15 ani (1925), iar cea mai în vârstă era de 41 de ani (1928).

Printre angajatele casei de toleranță din Sighișoara, str. M. Eminescu nr. 36, a fost și F. I., de origine etnică maghiară, care a lucrat aici din 1923 până la 17 mai 1926 (aproape 4 ani!, foarte mult pentru o prostituată). Ea a fost concediată în 1926 „*pentru nerespectarea regulamentului localului*”, „*legând relații de dragoste în ascuns cu un anume S. S., din Alba Iulia, pungaș prin grand, iar în luna mai a. c. F. I. a plecat cu el.*”¹¹ Agentul de siguranță de la Poliția Sighișoara, însărcinat cu cercetarea cazului, mai preciza că „*sentimentele numitei [F. I.] față de țară și legi, cam lasă de dorit.*”¹²

Pe lângă acest stabiliment, prostituția a mai fost practică în Sighișoara interbelică la Hotelul Barner (str. Libertății nr. 28),¹³ Hotelul Bur (str. Podului nr. 3),¹⁴ restaurantul Korona (str. Libertății nr. 32),¹⁵ Hotelul Kovacs (str. Hain nr. 23),¹⁶ Hotelul Andrasné (str. ?)¹⁷ și în localul domnului Umzinger (str. Regele Ferdinand nr. 47).¹⁸ În aceste locații și-au desfășurat activitatea 33 de prostituate între anii 1925-1929, acestea schimbându-se destul de des. Femeile erau angajate la aceste restaurante și hoteluri în calitate de chelnerițe sau cameriste, însă pe lângă aceste meserii, ele mai practicau și prostituția pentru completarea veniturilor.

Deși nu dispunem de informații privind tarifele practicate la Sighișoara pentru serviciile prostituatelor, avem prețurile care existau la Târgu Mureș cam în aceeași perioadă. Acestea variau între 100-200 lei pentru serviciile unei prostituate (nu se specifica dacă acestea erau pe „*ședință*”, pe oră sau pe noapte). În 1928 prețul pentru o cameră (o noapte) la hotelul *New York* din Târgu Mureș era tot de 100-200, în condițiile în care un salariu mediu la acea data era cuprins între 2.500-3.000 lei.¹⁹

10 *Ibidem*, f. 4 recto.

11 *Ibidem*, f. 67.

12 *Ibidem*.

13 *Ibidem*, ff. recto 152, 153, 165, 158, 178, 179, 194, 199, 205, 223, 225.

14 *Ibidem*, ff. recto 103, 121.

15 *Ibidem*, ff. recto 133, 135, 208.

16 *Ibidem*, ff. recto 174, 234.

17 *Ibidem*, ff. recto 123, 132, 228.

18 *Ibidem*, ff. recto 129, 150.

19 Takár Zsuzsánna, *Fenomenul prostituției în Târgu Mureș între anii 1926-1932 în Revista Bistriței*,

În perioada anilor 1925-1929 au fost luate în evidență, de către Serviciul Special al Siguranței din cadrul Poliției orașului, 93 de prostituate. Din totalul de 93, 60 au fost „angajatele casei de prostituate” de pe str. M. Eminescu nr. 36, unde și figurau cu domiciliul, iar 33 s-au aflat în restaurantele și hotelurile orașului, cu domiciliu în alte imobile din oraș. Sub aspect etnic, 60 erau de origine maghiară, 18 română, 6 evreiască, 5 germană, 2 sârbă, 1 polonă, 1 armeană.

Un aspect interesant al geografiei prostituției interbelice l-a constituit locația stabilimentelor în țară, de unde prostituatele ajungeau la Sighișoara, venind în special cu trenul. În acest sens am identificat următoarele orașe: Cluj-10 prostituate, Sibiu-9, Târgu Mureș-9, Brașov-8, Odorhei-5, Târgu-Secuiesc-4, Reghin-3, Mediaș-3, Deva-3, Turda-2, Agnita-2, Orăștie-2. Apoi urmau orașele din care provenea câte o singură prostituată - Sfântul Gheorghe, Lugoj, București, Sighetul Marmației, Sebeș, Satu Mare, Bistrița, Miercurea-Ciuc, Timișoara, Dumbrăveni (jud. Sibiu), Budapesta, Făgăraș, Târnăveni, Petroșani, Gherla, Luduș, Arad, Blaj, Sovata, Teiuș, Comănești, Aiud. Se remarcă faptul că majoritatea prostituatelor proveneau din localități ale Transilvaniei. Au fost consemnate doar 2 orașe din Vechiul Regat (București și Comănești) și unul din Ungaria (Budapesta). Din totalul de 93 de prostituate, înregistrate între anii 1925-1929, 11 nu aveau indicată localitatea de proveniență.

În anul 1925 au fost înscrise la interogatoriile Serviciului Siguranței 29 de prostituate. Acestea aveau următorii ani de naștere: 1893 (1 persoană), 1898 (2 persoane), 1900 (1), 1902 (5), 1903 (3), 1904 (6), 1905 (1), 1906 (2), 1907 (2), 1908 (4), 1910 (1). Cea mai tânără prostituată avea 15 ani, iar cea mai în vârstă 32 de ani. Din cele 29 de femei, una a fost înregistrată fără anul nașterii. În privința locurilor de naștere aveam următoarea situație: Satu Mare (2 persoane), Sighetul Marmației (2), Oradea (2), Arad (2). Câte o singură femeie provenea din: Roșia Montană, Boilac (jud. Sălaj), Sânpaul (jud. Solnoc-Dăbâca), Săbed (jud. Mureș-Turda), Zimandul Nou (Arad), Călan, Brașov, Sărcia (jud. Brașov), Agrișteu (jud. Târnava Mică), Monorfalva (jud. Odorhei), Cehul Silvaniei, Debrețin, Baia Mare, Șicula (Arad), Carei, Sălaj, Târgu Mureș, jud. Bihor, jud. Bistrița-Năsăud și Ungaria (2).

În 1926 numărul prostituatelor înregistrate a scăzut. În oraș erau doar 18, născute după cum urmează: 1893 (1 persoană), 1894 (1), 1901 (1), 1902 (1), 1903 (4), 1905 (2), 1906 (2), 1907 (5), 1908 (1). Cea mai tânără avea 18 ani, cea mai în vârstă era de 33 ani. Locurile natale erau: Bistrița, Argeș, Baia Mare, Budapesta, Satu Mare, Oradea, Cluj, Arad, Odorhei, Santau (jud. Satu Mare), Toplița, jud. Mureș-Turda, jud. Alba, jud. Crasna, jud. Torontal, jud. Solnoc-Dăbâca, jud. Caraș-Severin (2 persoane).

Anul 1927 consemna cele mai multe prostituate la Sighișoara-36. Dintre acestea cea mai tânără era de 17 ani, cea mai în vârstă de 38 de ani. Anii de naștere a acestora au fost: 1889 (1 persoană), 1895 (4), 1898 (1), 1899 (2), 1901 (2), 1902 (1), 1903 (6), 1904 (1), 1905 (5), 1906 (2), 1907 (4), 1908 (4), 1909 (2), 1910 (1). Locurile de naștere consemnate au fost: Cluj (6 persoane), Satu Mare (3), Arad (2), Zalău, Oradea, Sibiu, Gherla, Budapesta, Severin, Dumbrăveni (Târnava Mică), Apold (jud. Târnava Mare), Homorod, Odorhei, Sfântul Gheorghe, Miercurea-Ciuc, jud. Cojocna (3 persoane), jud. Bihor, jud. Torontal, jud. Solnoc-Dăbâca, jud. Alba, jud. Turda-Arieș, jud. Bihor, jud. Caraș-Severin, jud. Râmnicu Vâlcea, jud. Târnava Mică.

Pentru anul 1928 *Registrul* prostituatelor din Sighișoara înregistra doar 9 femei, născute în: 1887 (1 persoană), 1893 (1), 1894 (1), 1895 (1), 1902 (2), 1903 (1), 1907 (2). Locurile de naștere erau: Cluj, Gherla, Petroșani, Zalău, Turda, jud. Sălaj, jud. Bihor, Jud. Timiș, Ungaria. Cea mai în vârstă prostituată avea 41 de ani, iar cea mai tânără 21 de ani. În 1929 a fost înscrisă doar o singură prostituată, de 22 ani, născută în Ungaria.

Printre porecele pe care aceste femei le aveau, în branșa lor, amintim: *Mia, Iuți, Nuși, Baba, Aranka, Piroș, Fifi, Mantig, Joanete, Piri, Lili, Sibila, Blanca, Piroška, Ița, Ella, Sonza, Macza, Ledy, Iduș, Doly, Sari, Iren, Titi, Medi, Sibil, Mariska, Catarna, Mina* ș. a.

La data de 24 septembrie 1930 adresa nr. 7.323A a Ministerului de Interne, Direcțiunea Administrației Generale și Locale, Serviciul Administrației Generale îl înștiința pe prefectul județului Târnava Mare, dr. Dionisie Moldovan, de articolul 305 al „*Legii sanitare și de ocrotire, care interzicea cu desăvârșire funcționarea caselor de toleranță.*”²⁰ Prin aceasta se interziceau casele de prostituție și orice stabilimente sau localuri unde se practica prostituția. Legea îngăduia femeilor să se prostitueze pe cont propriu, cu condiția să fie sănătoase, ele fiind obligate să aibă o fișă de sănătate eliberată de autoritățile sanitare.²¹

În adresa de mai sus se menționa: „*contravenții care exploatează sub orice formă femeile practicând prostituția, vor fi pedepsiți cu amendă de la 5.000 lei la 100.000 lei, iar în caz de recidivă cu închisoarea până la 6 luni.*”²² Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirii Sociale mai făcea cunoscut faptul că „*în unele orașe casele de toleranță continuă să funcționeze sub ochii autorităților administrative și polițienești,*” fiind autorizată „*funcționarea de bordeluri sub formă de apartamente mobilate*”, un „*sistem care prezenta*

20 Arhivele Naționale Serviciul Județean Mureș, *Fond Prefectura Județului Târnava Mare*, (nr. inv. 415), *Dosarul nr. 27, Ordinul Ministerului Sănătății și Ocrotirii Sociale privind interzicerea funcționării caselor de toleranță (1930)*, f. 27.

21 Ioan Scurtu, Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 86.

22 Arhivele Naționale Serviciul Județean Mureș, *Fond Prefectura Județului Târnava Mare*, (nr. inv. 415), *Dosarul nr. 27, Ordinul Ministerului Sănătății și Ocrotirii Sociale privind interzicerea funcționării caselor de toleranță (1930)*, f. 27.

neajunsuri din punct de vedere sanitar și moral” și ruga autoritățile să aplice „cu cea mai mare severitate dispozițiunile privitoare la combaterea bolilor venerice”.²³

Asemenea altor orașe ale României Mari, la Sighișoara prostituția s-a practicat în case de toleranțe și în unele hoteluri ale orașului. Analiza noastră s-a axat mai mult „stabilimentul” din str. M. Eminescu nr. 36. Am putut remarca deosebita mobilitate spațială a femeilor care practicau prostituția în această perioadă, multe dintre acestea „petrecându-și” câteva luni (până în 9 luni) la Sighișoara. În unele cazuri, acestea reveneau în oraș, după ce își desfășurau activitatea și în alte localități ale Transilvaniei. Cea mai tânără prostituată, consemnată în fișele Poliției orașului Sighișoara, Serviciul Special de Siguranță, avea 15 ani, iar cea mai în vârstă 41 de ani. Și sub aspect etnic, analiza noastră a revelat aspecte inedite. Dintre cele 93 de prostituate înregistrate de Poliție între anii 1925-1929, 60 erau de origine maghiară, 18 română, 6 evreiască, 5 germană, 2 sârbă, 1 polonă și 1 armeană. Unele prostituate de origine maghiară activaseră și în timpul Imperiului austro-ungar.

Dorim să încheiem scurta noastră analiză, asupra unor aspecte privind comercializarea sexului prin prostituție la Sighișoara în perioada interbelică, cu afirmația Elenei Macovei: „Prostituția s-a practicat, se practică și, probabil, se va practica într-un cadru instituționalizat legal, dar și clandestin, în condiții de lux, modeste sau mizere, indiferent la ce nivel de dezvoltare economică și culturală se află și se va afla comunitatea [...]”.²⁴

SOME ASPECTS REGARDING PROSTITUTION IN SIGHIȘOARA IN THE INTERWAR PERIOD

(Summary)

The author of this article analyzes the prostitution in the interwar Sighișoara through archival sources.

They cover the years 1925-1929 and the records of 93 prostitutes from the local brothel (36 Eminescu Street) and from some local hotels (Barner, Bur, Kovacs, Andrasné). The local Police made the records.

We have noticed great spatial mobility of women practicing prostitution during this period, many of them “spending” a few months (until 9 months) in Sighișoara. In some cases, they came back to town after working in other parts of Greater Romania, especially Transylvania. The young prostitute recorded in Police records Sighișoara, was 15 years old and the oldest was 41 years. In terms of ethnic distribution, our analysis revealed inedited aspects. From 93 prostitutes Police recorded between 1925-1929, 60 were of Hungarian origin, 18 Romanian, Hebrew 6, 5 German, 2 Serbian, 1 Polish and 1 Armenian.

From a socio-historical perspective, the prostitution was a form of trading imposed or self-imposed by practicing sex, without emotional involvement for financial gain or other benefits.

Cuvinte cheie: prostituție, perioada interbelică, oraș, Sighișoara, Transilvania.

Keywords: prostitution, interwar period, town, Sighișoara, Transylvania.

23 *Ibidem*, f. 31.

24 Elena Macovei, *Prostituția între ignorare și mistificare*, București, Ed. Antet, 2005, p. 4.